

Panor. super Prima Secundi Decr.

decisionem do. Lau. sequitur d. Pet. de Anch. in c. canonū, de consti. & Io. And. in addi. Spec. in tit. de emp. & vend. S. vlt. dicendum, in r. col. vbi refert Mart. de Fan. & do. Lau. ita disputando tenuisse. Et ex hoc infero ad notabilem & quotidianam questionem: cōmuniter vbi sunt iudei. vſurarii vigeat statuum, vt non teneatur vſurarius restituere pignus ei, qui se probauit dominum rei pignoratæ, nisi prius restituto debito pro quo res fuit impignorata. accedit, q̄ res clerici, vel laici extranei fuit impignorata domino inſcio: nūquid teneatur restituere debitum ante restitutio nem? Et per prædicta videtur dicendum, quod non, quia illud statutū non potuit fieri in præiudicium nō subditoruū, maxime clericorum, nec potest dici, q̄ statutum concerneret rem, q̄ si res erit clerici non subficiatur iurisdictioni laicorum, vt in c. fi. de vi. & hone. cler. Si laici extranei, adhuc idem, cum res fuerit delata ad locum furtive, & contra voluntatem domini, & sic non potest dici de iurisdictione statuentis. Secus dicimus de re mobili, quæ non est permanens in loco, vt no. in c. fi. infra eo. facit l. hec absens, ff. de iu. & hēc no. quia faciunt ad multa. T̄ quādoque statutū dat modū de cedendi causam, & tunc prefigit legem iudicii: Exemplum, iudex in iudicando tenebit sequi libros mercatorum, & tunc in iudicio seculari facit fidem in præiudicium subditū, sed in præiudicium clerici, non, quia cum non præiudicet non subditū, non potest porrigit virtutem suam ad non suppositum iurisdictioni, ad hoc quod dixi in præcedēti articulo. Etiam pro hoc & pro præcedenti casu facit notabiliter iste tex. intelligendo generaliter, & non localiter (Parisis) vt voluit glo. Dicit enim textus, causas clericorum decidendas secundū ius canonicum, etiam si clerici agant contra litigantes laicos, & sic etiam si in foro ciuili ventiletur quæstio, quia non debet allegari lex contra non subditum. Fateor tamē, q̄ si clericis vult recipere librum pro se vigore statuti, tenebatur etiam recipere contra fe, &c. arg. c. cum olim. de censi. & reg. c. ex eo, de reg. iur. lib. 6. Sed in foro ecclesiastico iudex ecclesiasticus non tenetur sequi illud statutum, etiā contra laicum ibidem litigantē, quia nō potuit præfigere legem iudicii non subiecto, & hoc casu op. d. Car. non pro cederet. T̄ si vero statutum non præfigit le gem iudicii, sed loquitur generaliter, vt q̄ fides adhibeat libris mercatorum, tunc puto, q̄ in vitroque foro habebitur ratio statuti contra laicum subiectum, quia lex ipsius potest vbiunque allegari contra eum, sed contra clericum non, ex quo non est subditus. Se d. si recipit pro se, debet recipere contra fe. T̄ Et per hoc dico glo. non bene dicere in l. 2. in vlt. glo. C. de consti. pec. quæ dicir, q̄ si homines alicuius professionis habent aliquod statutum denians a iure communi, secundum illud iudicabitur, si agant coram ipso foro iudice, quem habere possint secundum dispositionem l. fi. C. de iur. om. iud. & no. Inno. in c. cum ab ecclesiis, de ordin. Secus si agant coram alio, puta coram potestate ciuitatis, quia ille habet iudicare secundum ius commune, & non secundum ius priuatum ipsorum. Nam certe illa glo. male dixit, quia iudex habet iudicare secundum leges & statuta litigantium, & non secundū propria. Pro hoc hēc c. ex literis, de consti. in c. cum M. Ferra. eo. titu. & c. consti. tutus, de refri. & c. dilecto, de prēb. & opt. facit tex. in c. cū omnes, de consti. vbi videtur casus contra illam glo. Facit l. die Sabbati, C. de iudæ. vbi princeps iudicando, habet respectum ad confuetudinem & statuta litigantium, vt in d. c. 3. de eo, qui mit. in pos. alias posset de facil: fraus inferri contra c. quanto, de diuor. Et sic reperti postmodum illam glo. reprobatam a Cy. in præg. l. 2. dicentem, q̄ statutū inter homines eiusdem professionis valet, etiam coram coī iudice totius ciuitatis, quia concernit deciforia, arg. ff. de euic. l. si fundus, sed inter alias personas non valeret, quia est ius priuatum ipsorum de vniuersitate. T̄ Et forte p̄ hēc vltimam rationē possent satis æque limitari omnia p̄ me recitata superius, vt quando questio est inter clericum & laicum, eo casu, quo statutum non valeret contra clericū, non valebit etiam in eius fauorem, cum statutū fuerit editum, vt effet lex communis ipsius subditis litigantium, non autem vt non suppositus iurisdictioni possit vti eo in favorem suum contra subditum, & non in eius præiudicium, quia hoc nunquam fuit de mente statuentis, cum lex debat esse cōmuni. 4. dist. c. erit autem lex. Nisi lex effet mēre priuilegiata, per ea, q̄que infra subiiciam, & hoc multum

mihi placet, facit l. cunctos populos, & quod ibi not. C. de sum. Tri. & quod not. in c. que in ecclesiis, de consti. & per Inno. in c. fin. vt lit. pen. in addi. & hēc no. & hoc casu possit saluari glo. in praæl. l. 2. T̄ Hēc omnia procedunt, quando confuetudo, vel statutum iniecit vinculum post clericatum, & ius agédi caufatur ex factō clericī, vel quāsi, vt quia contraxit, vel quasi. Si vero iniecit vinculū ante clericatum, neque ius agendi caufatur ex factō clericī, vel quasi, quia non agit clericus, quia ante clericatum cū eo fuit contractum, vel quasi, & tunc statutum, vel confuetudo laicorum afficit clericū, vt secundum illud ius iudicetur etiam in foro ecclesiastico, vt no. Ioat. And. in reg. fine culpa, de reg. iu. lib. 6. in Mer. & Io. Cald. in disput. præal. Et sic possunt intelligi. c. constitutus, de in integ. ref. & c. cum venissent de eo, qui mit. in pos. Exemplum, iā statutum conditum est ante clericatum secundo geniti, q̄ pri mogenitus succedit in hereditate, certe licet secundogenitus postea fiat clericus, ligatur ista confuetudine, q̄ ante clericatum secundogeniti ius primogeniturae erat affectum pro primogenito, ideo non debet tolli per clericatum superuenientem, vt not. Ioan. And. in præal. loco. Et idem dicit, si ius agendi causaretur ex factō clericī, vel quasi, vt quia cum eo fuerit contractum, vel quasi ante clericatum, iudicetur in vitroque foro secundum l. Iud ius, ad hoc habes bo. tex. in præal. c. constitutus. Si vero confuetudo, vel statutum traxit originem post clericatum, tamen non extenditur ad clericum. Ideo statutū, q̄ primogenitus succedit, non præiudicat secundogenito, qui erat clericus ante statutum, quia non potuerunt laici statuere in ipsius præiudicium, ad hoc c. ecclesia S. Mariæ, & c. quæ in ecclesiis, de consti. 96. dist. c. bene quidem. & c. fin. de reb. ec. non alie. cum simi. & quod no. Cald. in loco præal. & Ioā. 40 And. in d. reg. sine culpa. Et faciunt hēc ad q̄, quotidiana: statuto cauerunt, q̄ superstitionibus masculis, foeminae non succedant. nunquid hoc statutum præiudicet foeminas effecit religiosis? Et secundum prædicta conclude, q̄ si aísumpserunt monachatum ante statutum, non præiudicat eis, fecis si post. Et ad hēc q̄st. vide q̄d no. Bar. post But. in l. Deo nobis, C. de epis. & cle. Vbi queritur, quid si statuto cauerunt, q̄ extatibus masculis, filia dotata, vel religionem ingressa non succedat? Et respēctu secundi casus dicebat But. si tempore statuti filia erat religionem ingressa, ad illum non extenditur statutum, quia non est iurisdictioni statuentium supposta. Si autem nō fuerit religionem ingressa, sed postmodum ingreditur, poluit Butr. soluere, q̄ questio pendebat de factō, sed dicit se timere, q̄ non sit contra libertatem ecclesiasticam. Bald. ibi confirmat primum casum, sed in secundo, quando nondum est ingressa, subdistinguit, q̄ aut statutum disponit in tempus, in quo est religionem ingressa, vt puta, q̄ ingressa religionem nō succedit, & non valet, arg. ad hoc alleg. in l. 1. & in l. quod spōse. C. de do. ante nup. Aut disponit in tempus ante ingressum, vt puta, ingrediens religionem non succedat extantibus masculis, quare ex quo licitum est disponere ad conserva-

A D D I T I O N E S .

- a ¶ Exemplum. Tu pondera bene, quia illud statutum non videtur valere. videtur in l. 1. C. de consti. & in l. 1. C. de sum. Trin. do. Abb. in c. bonæ, de post. præal. And. Barba.
- b SEB. S A P. ¶ Libros mercatorum. Vide de hoc art. plenissime per Aret. in confi. præal. 47. per tot.
- c Non subiicitur. Adde Anch. confi. 17. supra alleg.
- d ¶ Contra laicum. Considera bene, quare si illud statutum, de quo hic ligat laicum litigantem in foro ecclesiastico, & tamen statutum, q̄ non posset prohibiri mutuum per testes, non ligat laicum in foro ecclesiastico litigantem, vt patet supra prox. in nu. 23. in vitroque enim calu militat illa ratio, q̄ statutum non debet dare iudici ecclesiastico modum procedendi in iudicio. Forte potest esse ratio, qui supra nu. 23. statutum loquitur præcipiendo, siue prohibiendo, in calu nostro fecis, vt colligitur ex his, quia ponit iste infra in nu. 40. maxime dū alleg. Lap. in alleg. 108. Cogita super hoc, quia non possumus infestare occupatus circa quādam. Aen. de Falce.
- e ¶ Contra fe. Itud facit contra illud, quod singulariter posuit in addi. ad istū, in ca. nouit, in 2. addi. inci. non teneris. supra de iud. vide omnino ibi. & cogita bene, quia turbat etiā contrarietas.
- f SEB. S A P. ¶ Clericus. Vide Paul. de Cast. in confi. 339. inci. ad primum, in 3. dubio secundum antiquam impressionem. Pet. de Anch. in cos. 108. inci. in paucis verbis. Alexan. confi. 21. inci. vfa. col. pe. in 2. volumi. vbi ponit questionem de primogenito, & de exclusione foeminarum, & circa huius modi statuta excludentia foeminas, in confi. 4. col. antepen. in 1. volu. Seueri. in repel. l. 1. C. de sum. Trin. col. vlt.
- g ¶ Religiosis. Adde Paul. de Cast. late confi. 3. 18. in 1. impressis. Pet. de Anch. confi. 107.